

Geachte griffie,

Graag maakt de fractie GroenLinks Echt-Susteren (GL) gebruik van de mogelijkheid om een reactie te geven op de ontwerp RES 1.0 en deze via de griffie bij het college kenbaar te maken.

Allereerst sluiten wij ons aan bij de opmerkingen die het college in concept aan de raad liet toekomen. Veel opmerkingen van het college voeren terug op de behoefte aan behoud van **autonomie** om lokaal maatwerk uit te kunnen voeren. Ook GL prefereert een bottom-up benadering boven een top-down benadering door de RES-NML. De energietransitie zal grotendeels lokaal zijn weerslag vinden en daarom vindt GL het belangrijk dat de gemeente de uitvoering zelf kan leiden. Wel zal er afstemming nodig zijn om mogelijke fricties over gemeentegrenzen heen (netwerkschaarste, de plaatsing van windmolens, een warmtenet) in een vroeg stadium op te lossen. Aangezien Echt-Susteren tegen de RES-regio Zuid-Limburg ligt, zal er ook met die regio afstemming nodig zijn.

Aanvullend op de opmerkingen van het college:

KOPPELKANSSEN

In de ontwerp RES 1.0 wordt vaak over koppelkansen geschreven maar in de meeste gevallen blijft dit beperkt tot kansen die betrekking hebben op herinrichting van het landschap, dus koppelkansen die het fysieke domein of openbare ruimte betreft. GL mist de koppelkansen op het sociale, menselijke vlak die de energietransitie óók biedt of kan bieden. De ontwerp RES 1.0 gaat gelukkig wel in op sociale duurzaamheid waarbij drie pijlers worden genoemd:

- Iedereen kan meedoen (> mogelijk maken participatie)
- Iedereen kan het betalen (> een betaalbare energietransitie)
- Iedereen kan meeprofiteren (> terugvloeien van revenuen naar de lokale gemeenschap)

De informatie die de ontwerp RES 1.0 hierbij geeft (paragraaf 2.3.2) is ons uit het hart gegrepen. Vooral de twee zinnen “Het sociale domein bij gemeenten speelt een belangrijke rol in de signalering van energiearmoede. Daarom is een koppeling met dit domein essentieel” willen we hier benadrukken. Ook GL is van mening dat de energietransitie veel integraler moet worden aangevlogen en uitgevoerd. Volgens GL is er nog onvoldoende voorstellingsvermogen over de transitie die onze gemeente, tot achter de voordeur bij onze inwoners, zal ondergaan. Door méér maatschappelijke problemen tegelijk mee te nemen in deze transitie van 30 jaar kunnen we meerdere vliegen in één klap slaan. De focus moet onzes inziens niet alleen liggen op besparing van energie, de duurzame opwek van energie en het aardgasloos worden. Nee, er kan tegelijkertijd op meerdere thema's worden gefocust, als bijvangst. Enkele voorbeelden van koppelkansen:

- Werkgelegenheid: een kans voor lokale bedrijven, inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt een kans geven, opleidingskansen, omscholing, inzet energiecoaches;
- Gezondheid: verbetering binnenklimaat door isolatie maar vergeet ventilatie-, vocht- en tochtproblemen niet en het reduceren van geluidhinder. Ook stress kan minder worden als de energierekening omlaag gaat. Denk ook aan het vervangen van asbest door zonnepanelen of PV-dakpannen;
- Armoede en schulden: de ontwerp RES 1.0 stipt energiearmoede aan maar het kan breder. Hou achter-de-voordeur-gesprekken over de financiële situatie als de inwoner dit wilt delen,

controleer of de bewoner van regelingen gebruik kan maken waar die geen weet van heeft, wijs op subsidies en goedkope leningen 'i.h.k.v. energie & duurzaamheid' waardoor de energierekening al meteen omlaag kan gaan, neem de inwoner letterlijk aan de hand om zulke - vaak administratieve - zaken te regelen. Kortom: de energietransitie biedt kansen voor lastenverlichting;

- Klimaatadaptatie: als de straat toch open moet voor een warmtenet, dan kan er meteen meer vergroening en half open bestrating in de straat terugkomen waardoor er weer minder kans is op wateroverlast en hittestress ofwel toekomstbestendig maken van de wijk;
- Verbetering openbaar gebied: bekijk meteen of er aantrekkelijke verkeersroutes voor fietsers kunnen worden aangelegd, of dat straten autoluw kunnen worden of zelfs van verkeer kunnen worden afgesloten, bekijk parkeernormen, leg pocket parkjes en tiny forests aan.

Zoals gezegd moet onzes inziens het sociale domein hierbij worden betrokken: de opbouwwerker moet in ere worden hersteld. Tegenwoordig zingen ook functiebenamingen rond als buurtverbinder, wijkwerker, buurtmakelaar, wijkregisseur, et cetera. Laten we niet de fout maken dat we over 30 jaar terugkijken en beseffen dat we méér (maatschappelijke) problemen tegelijkertijd hadden kunnen aanpakken.

COLLECTIVITEIT

Vooraf in landelijke gemeenten zullen weinig collectieve voorzieningen als een warmtenet kunnen worden aangelegd. Dat betekent dat inwoners dan zijn aangewezen op een individuele oplossing, bijvoorbeeld een (hybride) warmtepomp of all-electric gaan. Een grote groep mensen heeft daar het geld niet voor en voor deze groep dreigt energiearmoede: mensen die voldoende geld hebben creëren hun eigen kleinschalige 'binnenklimaatvoorziening' en de mensen met geen of weinig geld mogen met minder mensen de steeds duurder wordende resterende collectieve voorzieningen – waaronder met name (groen)gas – betalen. De energietransitie vereist een collectieve aanpak in plaats van de individuele ieder-voor-zich aanpak. Dat neemt niet weg dat individuele oplossingen niet mogelijk zijn: nee, juist wel maar dan wel in een collectieve aanpak dus een hele straat of wijk met dezelfde soort woningen in enkele maanden tijd isoleren, van zonnepanelen en (hybride) warmtepompen voorzien. Zoals een woningcorporatie ook haar vastgoed verduurzaamt.

NETWERKSCHAARSTE

Gezien de traagheid van een organisatie als Tennet (waar Essent afhankelijk van is) moet er onzes inziens veel actiever worden ingezet op opslag en peakshaving. Van grootschalige opslag met een O-PAC (ondergrondse pomp accumulatie centrale), bij zonneparken (zie Altweerterheide), tot kleinschalig thuis en in de directe omgeving. De thuisbatterij en buurtbatterij zijn in opmars, met bi-directioneel laden kunnen elektrische auto's dienst doen als opslag (smart charging) en bij zonneparken kunnen batterijen worden geïnstalleerd zoals in Altweerterheide al bij een zonnepark is uitgevoerd. Ook wordt er al ervaring opgedaan met een Ecovat. Verder kunnen softwarematige oplossingen worden ingezet waaronder smart grid software en variabele energietarieven. Ook de opslag van tijdelijk overtollige duurzaam opgewekte elektriciteit in waterstof is een optie, ondanks het enorme verlies van energie op dit moment nog. GL vraagt nadrukkelijk aandacht voor zulke technische ontwikkelingen die vaak sneller gaan dan we ons kunnen voorstellen. Wat GL betreft niet wachten met een heroverweging die dan pas in de RES 2.0 verschijnt: op pagina 19 zinspeelt de ontwerp RES 1.0 hier namelijk op met de zin "Opslag en transport van energie werken we uit in het

vervolgdocument, de RES 2.0". Juist met bovengenoemde oplossingen (de O-PAC is buitencategorie, dat beseffen we) kunnen we op de korte termijn verder met de opwek van duurzame energie zonder te hoeven wachten op Tennet. Ook bieden deze technische oplossingen vaak de mogelijkheid om juist decentraler te werken, in de buurt bijvoorbeeld. Naar verwachting van GL versterkt dit het draagvlak onder de inwoners. Decentraler kunnen werken betekent ook dat er een analyse nodig is van (vooral: grote) gebruikers zodat opwek en verbruik zo dicht mogelijk bij elkaar liggen. Die analyse missen we. Als we niet meer inzetten op opslag, gaan we over 10 jaar nog meemaken dat we windmolens moeten uitschakelen of zonnepalen moeten afdekken. Vandaar onze oproep om nu al meer te pionieren (ervaringen opdoen!) met de opslag van duurzaam opgewekte elektriciteit. Nu zijn deze ontwikkelingen nog vooral weggestopt in Bijlage 5 en daar doen we ze te kort mee, volgens GL.

BEDRIJVEN

We lezen dat bij 90-95% van de bedrijven iets niet in orde is op het gebied van energie. Dit geldt zowel voor vergunningplichtige als informatieplichtige bedrijven. Bijvoorbeeld de melding komt niet overeen met de werkelijke situatie, er is geen plan van aanpak voor nog uit te voeren maatregelen, het bedrijf moet voldoen aan de EED-richtlijn, of het energiebesparingsonderzoek is ouder dan vier jaar. Daar schrikken we van! Zo ook van de circa 70% van de bedrijven met een informatieplicht die daar nog geen gevolg aan heeft gegeven (peildatum 5 oktober 2020). Dat bedrijven onvoldoende of te langzaam hun wettelijke verplichtingen uitvoeren, kan het draagvlak voor de energietransitie bij inwoners ondermijnen. Lokaal hebben we hier tijdens de Algemene Beschouwingen (november 2018) en via schriftelijke vragen (februari 2019) al aandacht voor gevraagd. De vier adviezen (3 op pagina 62 en een op pagina 63) die in de ontwerp RES 1.0 staan, vinden we zeer waardevol. We roepen ons college (en de andere colleges!) op om deze adviezen in het AB dan wel het DB van de RUD in te brengen en de uitvoering te borgen.

ZONNELADDER

We zijn het eens met de opmerking van het college over de zonneladder: het is een wenselijke, theoretische benadering die de uitkomst (gebruik van landbouwgronden) echter niet zal veranderen om aan de taakstellingen te kunnen voldoen. Als (!) de zonneladder tóch wordt opgenomen in de RES dan willen we de eerste twee kolommen samengevoegd zien: met zonnepanelen overdekte parkeerplaatsen zijn net zo makkelijk en kansrijk te realiseren dan zonnepanelen op daken van woningen en vastgoed. Misschien zelfs makkelijker als die parkeerplaatsen in eigendom zijn van de gemeente! Ook als de zonneladder niet in de definitieve RES 1.0 komt of er wel in komt maar ongewijzigd wil GL gemeenten wijzen op grote parkeerplaatsen (zowel publiek als privaat) als zeer kansrijke oppervlakten voor zonPV. Denk aan de vele, vele vierkante meters oppervlakte bij het Outlet Center Roermond, als voorbeeld, maar ook kleinere parkeerplaatsen leveren al een bijdrage. Bijkomend voordeel: auto's staan koel in de schaduw, een extra sellingpoint! In de definitieve RES zien we graag de potentie van zulke parkeerplaatsen berekend en meegenomen worden in de totale berekeningen van mogelijke opwek van zonPV.

Met vriendelijke groet,

Thijs Wetemans, fractievoorzitter GroenLinks Echt-Susteren